

Biznesa augstskolas *Turība*
GADA BALVA
Brīvība. Uzņēmība. Kompetence.

Una Skrastiņa

Biznesa augstskolas *Turība*
GODA ABSOLVENTS
Tiesību zinātnē

*Ir jauki satikt Turības absolventus
ļoti dažādās vietās. Tie ir savējie!*

Šogad Biznesa augstskola *Turība* apbalvojumu GODA ABSOLVENTS piešķir četriem augstskolas absolventiem, arī Rīgas domes Plānošanas, iepirkumu un kontroles nodaļas vadītājam Unai Skrastiņai. Viņa savā dzīvē ieguvusi vairākas izglītības, un vēlmi izglītoties Una Skrastiņa augstu vērtē arī apkārtējos, īpaši gados jaunajos cilvēkos.

Una Skrastiņa kopš 2003. gada *Turībā* 10 gadus studēja jurisprudenci, iegūstot bakalaura, maģistra un doktora grādu. Viņas aizstāvētā promocijas darba nosaukums bija “Piedāvājuma izvēles kritēriji un vērtēšana publiskajā iepirkumā”, pēc kura izdota grāmata – monogrāfija “Publiskie iepirkumi. Piedāvājuma izvēles kritēriji un vērtēšana publiskajā iepirkumā”, kas ir ceļvedis daudziem iepirkumu speciālistiem.

Una Skrastiņa kopš 2018.gada decembra ir zvērināta advokāte (pašreiz uz laiku darbība apturēta), Latvijas Zinātnes padomes eksperte, daudzu starptautisku zinātnisku publikāciju autore, kā arī starptautisku konferenču dalībiece, Ekonomikas un kultūras augstskolas docente un Biznesa augstskolas *Turība* Biznesa tehnoloģiju institūta vadošā pētniece.

Jūs saņemsiet Biznesa augstskolas *Turība* apbalvojumu GODA ABSOLVENTS, kādas sajūtas raisa šī augstskolas izveidotā iniciatīva, un kā uzņēmāt ziņu, ka esat viena no balvas saņēmējiem?

Jau iepriekšējos gados pamanīju *Turības* Gada balvu un tai veltīto pasākumu. Šogad pat biju nodomājusi, ka varētu aizpildīt anketu un ieteikt balvu saņēmējus, tomēr tā aizņemības dēļ palika neaizpildīta. Man piezvanīja no augstskolas un pateica, ka esmu nominēta GODA ABSOLVENTA balvas saņemšanai. Protams, biju priecīga, jo *Turību* taču ir absolvējuši tūkstošiem studentu! Viennozīmīgi ir patīkami, ja šādi novērtē.

Ieņemam nozīmīgu amatu – Rīgas domes Plānošanas, iepirkumu un kontroles nodaļas vadītāja, Jūsu viedoklī ieklausās daudzi ar iepirkumu jomu Latvijā saistītie speciālisti. Pastāstiet, kādi ir Jūsu ikdienas pienākumi un kā šo darbu sākat?

Jā, jau 11 gadus mana darba dzīve ir saistīta ar publiskajiem iepirkumiem, strādāju Rīgas domē, jau piekto gadu esmu Plānošanas, iepirkumu un kontroles nodaļas vadītāja. Pirms tam strādāju Rīgas domes Juridiskās pārvaldes Pašvaldības iepirkumu uzraudzības nodaļā, kur es sāku kā juriskonsulte un vēlāk – vadītājas vietniece. Manis vadītās nodaļas uzdevums ir veikt publiskos iepirkumus Rīgas pilsētas izpilddirektora pakļautībā esošo iestāžu un struktūrvienību vajadzībām – arī centralizētos iepirkumus Rīgas pilsētas pašvaldības vajadzībām, kā arī kontrolēt budžeta līdzekļu izlietošanu Rīgas pilsētas izpilddirektora pakļautībā esošajās iestādēs un struktūrvienībās.

Vērtējot pēc statistikas, iepirkumu jomā paveiktais darbs ir diezgan liels. Es esmu piedalījies vairāk nekā 2000 iepirkumu komisijās, bet komisijas priekšsēdētāja esmu bijusi vairāk nekā 300 iepirkumiem.

Kā aizvadītajos 10 gados ir mainījusies iepirkumu joma?

Publisko iepirkumu joma šajā laikā ir būtiski attīstījusies un modernizējusies. Iepirkumi ir kļuvuši daudz sarežģītāki, tie prasa augstāku profesionalitāti no iepirkumu rīkotāja. Līdz ar to arī man nepārtraukti nepieciešams pilnveidot savas zināšanas, jo tikai ar juridisko izglītību, manuprāt, ir par maz, lai mūsdienās kvalitatīvi veiktu publisko iepirkumu. Tādēļ domāju, ka esmu savas zināšanas un pieredzi iepirkumu jomā attīstījis līdz ar iepirkumu jomas kopējo attīstību Latvijā. Mūsu valstī būtu lielāka vēriba jāpievērš publisko iepirkumu nozīmīgumam, jo tas ir milzīgs potenciāls, lai veicinātu ekonomisko attīstību, diemžēl, daudzi pasūtītāji to vēl neizprot.

Man nemitīgi vajag kaut ko attīstīt, dzīvošana rutīnā man būtu šausmas.

Vai gadījumos, kad precīzāk sagatavots iepirkuma nolikums, ir mazāk iespējamās kādas interpretācijas?

Jā, tā tas ir. Nolikums ir tiesību akts. Līdz ar to tā sagatavošana un saskaņošana prasa daudz laika un nopietnu darbu. Tas ir iepirkuma komisijas – komandas darbs, kur nereti jāsakaras ar pretrunīgiem viedokļiem un pieredzi, bet kompromiss jāatrod.

Pašreiz Ekonomikas un kultūras augstskolā maģistrantūrā studēju biznesa vadību, jo sapratu, ka tikai ar juridiskajām zināšanām iepirkumu jomā man ir par maz. Par to, ka, rīkojot iepirkumus, jāzina angļu valoda, nav pat ko runāt! Lai šodien pilnvērtīgi strādātu, es jauniešus mudinuvairāk studēt svešvalodas, jo, piemēram, par publiskajiem iepirkumiem literatūra galvenokārt ir angļu, krievu, vācu un franču valodās.

Vai pie Jums nāk praksē arī studenti?

Praksē daudz tādu nav bijis, bet mani meklē studenti, kuri raksta diplomdarbus saistībā ar iepirkumu jomu, un ne tikai no *Turības*. Pirms bakalaura, maģistra vai doktora darba aizstāvēšanas viņi ar mani konsultējas, un studentu vidū, cik noprotu, par mani sava veida slava ir izplatījusies – daudz zina, bet ļoti daudz prasa! Noprotu, ka varu palīdzēt, tikai viņiem pašiem arī ir ļoti daudz jāizdara. Ar tiem, kas to saprot un spēj, mums izveidojās ļoti laba sadarbība. Līdz ar to pie manis nāk tādi studenti, kuriem patiešām ir vēlme papildināt zināšanas un nopietna interese par iepirkumu jomu, darba gala rezultātu. Tie ir studenti, kuri savu diplomdarbu vēlas aizstāvēt vismaz uz 8 ballēm, nevis uzrakstīt darbu, lai tikai tas būtu. Atzīme jau nav tā svarīgākā, bet labi padarīts darbs parasti arī tiek augstu novērtēts.

Tie, kuri ir vēlējušies kaut ko pēdējā brīdī vai steigā ātri, ātri uzrakstīt, līdz galam tā arī ar mani nav sadarbojušies. Mana pieredze liecina, ka 50% no atnākušajiem studentiem uzraksta pie manis diplomdarbu un to izdara labi. Es viņu vietā neko neizdaru, varu tikai palīdzēt tikt uz pareizajām sliedēm. Lai gan man ir daudz materiālu par publiskajiem iepirkumiem, es viņiem neko gatavu nedodu, tik vien kā parādu, kur to visu var atrast, lai pašiem paliek iespēja izbaudīt atrastās informācijas prieku! Ja es ieteikšu gatavu, tad tas būs tas, kā es domāju, bet, ja students pats atradīs, tad tam būs pavisam cita vērtība. Varbūt nebūs tik labi vai tieši tā, kā es gribētu, bet tas būs sasniegts paša spēkiem.

Vai, ejot laikam, studentu darbi kļūst dziļāk izpētīti, komplicētāki?

Ja studenti sāk pētīt publiskos iepirkumus, tas jau ir ļoti daudz, jo tēma ir patiesi sarežģīta, un katrā diplomdarbā tiek ieguldīts milzīgs

darbs. Nekādi *superatklājumi* no studentiem netiek gaidīti, bet katrs darbs kaut ko tomēr parāda. Iespējams, kāds šādi palīdz savai darbavietai, jo kāds jautājums sīkāk tiek izpētīts, piemēram, kā vienkāršot iepirkuma nolikumu vai kā vienkāršāk sagatavot pieteikuma formu u.tml. Tas jau ir pietiekami labs sasniegums! Iepirkumu jomā ir tik daudz neatrisinātu jautājumu. Maz ir studentu, kas uzņemas iepirkumu jomu pētīt – no *Turības* gadā varbūt viens divi. Tas ir salīdzinoši ļoti maz. Joma ir tik specifiska un uzrakstīt bakalaura darbu par kaut ko citu noteikti ir daudzreiz vienkāršāk. Ja redzu, ka iepirkumi vēl nav izprasti, nav pietiekamas pieredzes, iesaku darbu rakstīt citā jomā, jo nav vērts tērēt laiku, zinot, ka nesanāks.

Noskaidrojām, cik svarīga ir kvalitatīva izglītība. Kāds ir bijis Jūsu izglītības ceļš?

1990. gadā Latvijas Valsts Fiziskās kultūras institūtā (tagad – Sporta akadēmija) ieguvu fiziskās kultūras pasniedzēja diplomu (maģistra grāds), pēc tam 10 gadus strādāju Rīgas 3. vidusskolā, nu jau ģimnāzijā, par sporta skolotāju. Pamazām gribējās darīt kaut ko citu, pametu darbu skolā, sāku strādāt tirdzniecībā un kādudien uz ielas satiku savu draudzeni. Aprunājāmies, izrādījās, ka viņa pēc nedēļas kārtos eksāmenu, lai iestātos Juridiskajā koledžā. Viņa man parādīja jautājumus, un tā, kopīgi mācoties, iestājāmies un abas veiksmīgi absolvējām Juridisko koledžu 2003.gadā, iegūstot jurista palīga diplomu. Toreiz vēl par publiskajiem iepirkumiem neko īsti nezināju. Kopš 2003. gada *Turībā* 10 gadus studēju jurisprudenci, iegūstot bakalaura, maģistra un doktora grādu.

Doktorantūrā sāku studēt, kad valstī bija ekonomiskā krīze, algu samazināja par trešdaļu, naudas bija maz, un apsvēru domu pat braukt uz ārzemēm lasīt zemenes. Tomēr nodomāju, ka neesmu nemaz tik čakla, lai lasītu zemenes, bet iestāties doktorantūrā un pelnīt naudu, ejot zinātnes ceļā, būtu daudz vērtīgāk. Ņēmu studijām kredītu un *Turībā* sākustudēt doktorantūrā. Pēc doktora grāda iegūšanas 2013.gadā nodomāju, ka tagad nu gan pietiek! Nebija viegli. Bet, kā teica profesors Jānis Načisčionis: “Tagad tev tikai viss sāksies!” Viņam bija taisnība. Zinātniskie pētījumi, starptautiskās konferences ievēl sevī kā atvarā. Profesoram ik pa laikam atrodas kāda ideja, ko mēs varam izpētīt kopā.

Ar profesoru Jāni Načisčioni tiekamies tikai reizi vai divas reizes gadā, parasti *Turības* starptautiskajā konferencē, pamatā sazināmies elektroniski. Ja godīgi, viņu vairāk ievēroju un sāku novērtēt tikai pēc studijām. Vai tad, kad students mācās, viņam kas vēl cits ir prātā, kātikai nokārtoto esošo priekšmetu!? Ja tagad varētu pagriezt laiku atpakaļ, es, manuprāt, ierakstītu visu profesoru lekcijas. Tas varētu būt virziens, kurā gan *Turība*, gan citas augstskolas varētu attīstīties. Ļoti vērtīgas bija gan profesora Jāņa Načisčioņa, gan profesora Aivara Endziņa lekcijas, tāpat citu profesoru – tomēr toreiz to līdz galam nesapratu.

Lai šodien pilnvērtīgi strādātu, es jauniešus mudinu vairāk studēt svešvalodas, jo, piemēram, par publiskajiem iepirkumiem literatūra galvenokārt ir angļu, krievu, vācu un franču valodās.

Kā Jums tolaik *Turībā* veidojās studentu dzīve?

Turībā es studēju un paralēli strādāju. Uz *Turības* lekcijām man bija jānāk otrdien vakaros un sestdienās. Vakaros bieži vien jau bija grūti koncentrēties, jo nogurums pēc darba darīja savu. Līdz ar to īsti nekādas studenta dzīves nebija. Dienas nodaļā studējošajiem studentiem noteikti tā ir pavisam citāda. No kursa bijām četras studentes, kuras turējāmies vairāk kopā, jo bijām sākušas Juridiskajā koledžā kopā mācīties. Ik pa laikam aizvien tiekamies, katra strādā savā jomā, un mums ir daudz par ko parunāt – gan par ikdienas darbu, gan par *Turību*, pasniedzējiem. Ar tiem, ar kuriem sāku studēt kopā doktorantūrā, paretam sazināties, bet laikam no viņiem vienīgā esmu paguvusi iegūt doktora grādu, pārējie vēl ir procesā. Sanāk, ka tas nav nemaz tik viegli, bet to var saprast un novērtēt tikai tas, kas pats to dara.

Kā augstskola aizvadītajos gados ir mainījusies?

Turība pa gadiem ir kļuvusi skaistāka, gan iekšēji, gan ārēji, telpas kļuvušas mājīgākas, gribas aizvien paviesoties. Man patīk, ka jebkurā vietā ir jūtama privātas augstskolas attieksme – vienalga, vai tas būtu kāds profesors vai garderobes darbiniece. Tas nu patiešām ir nesalīdzināmi ar citām augstskolām! Jūtu, ka studentiem apgūstamās informācijas daudzums ir palielinājies, manuprāt, prasības pret viņiem arī ir pieaugušas. Informācijas apjoms, kas jāapgūst studentiem, studējot juridiskās zinātnes, ir milzīgs, man ir ar ko salīdzināt!

Ja Jūs kādā konferencē vai citviet satiekat kādu kolēģi, kurš, izrādās, arī ir studējis *Turībā*, vai rodas lielāka kopības sajūta?

Jā, ir jauki satikt *Turības* absolventus ļoti dažādās vietās. Tie ir savējie!

Kā Jūs pavadāt brīvo laiku?

Dzīvoju Rīgā, pie manis dzīvo meitas suns Volfs, ar kuru eju pastaigāties. Bija laiks, kad divas reizes dienā treniņi peldēšanā

bija mana ikdiena, tagad prioritātes ir citas. Viņš ir krancītis, kurš mani cītīgi divreiz dienā izved pastaigāties – katru dienu noejam aptuveni 7 – 8 kilometrus. Es nekad viņam neesmu atteikusi, viņš ir ļoti uzstājīgs. Tādēļ nav vajadzīgi trenāžieri, pietiek ar suni! Pastaigu laikā klausos austiņās lekcijas, mācos angļu valodu vai nedaru neko, baudu dabu.

Kad nestrādāju un nemācos, gatavoju publikāciju kādai starptautiskai konferencei, vienu beidzu un nākamo jau sāku. Tas ir nebeidzams process, ideju ir tik daudz. Būtībā var teikt, ka paralēli darbam Rīgas domē rit mans zinātniskais darbs. Man nemitīgi vajag kaut ko attīstīt, dzīvošana rutīnā man būtu šausmas. Darbā jau arī bieži vien kādu brīdi ir mierīgi, bet tad pēkšņi viens negaidīts e-pasts vai pretendenta jautājums, un situācija var izraisīt aktīvu darbu mēnesim, kamēr visu atrisinu. Iepirkuma dokumentos un lēmumos kļūdas var maksāt ļoti dārgi, lai tās atrisinātu nepieciešams daudz laika – jāveic jauns iepirkums vai jāpārvērtē, tādēļ labāk izvēlos strādāt kvalitatīvi uzreiz, to nu gan būšu jau apguvusi. Paviršībai iepirkumos nav vietas. To zina arī pretendenti, kuru piedāvājumi ne reti tiek noraidīti tieši paviršu kļūdu dēļ.

Pēc dabas neesmu nemaz tik čakla, vislabāk nedaru neko. Man patīk būt mājās, klusumā un mierā, adīt zeķītes, patīk arī tamborēt, šūt un izšūt. Ja man nebūtu jāstrādā, es būtu audēja un austu uz stellēm. Es varētu tā justies labi. Meditācija savā ziņā. Pagaidām tas ir vēl nepiepildīts sapnis. Realitāte ir tāda, ka ikdienas darbs man nesākas tikai pulksten 8.15 un nebeidzas 17.00, jo nemitīgi galvā ir domas par iepirkumiem. Arī mana meita Džeina strādā iepirkumu jomā, gandrīz ikdienas apspriežam aktuālo, dodam viena otrai kādu padomu, ja nepieciešams. Bieži vien runas un domas par iepirkumiem beidzas tikai vēl vakarā.

Vakaros man patīk palasīt. Pie manas gultas stāv kaudzīte ar grāmatām, un, atkarībā no iedvesmas, paņemu palasīt kādu detektīvu, kādu psiholoģijas grāmatu. Fjodora Dostojevska romānu "Idiots" lasu jau vairākkārt gan latviski, gan krieviski, tomēr izlasījusi tā arī neesmu, laika nepietiek. Reizēm kaut kur aizbraucu, ja būtu iespēja, vairāk ceļotu, īpaši patīk ziema un slēpot, bet vairāk tomēr esmu mājās cilvēks.

Kādreiz trenējos peldēšanā, vēlāk šķēpmešanā pie Valentīnas Eidukas. Tajā laikā daudz izbraukāju bijušās Padomju Savienības teritoriju, apmeklējot treniņometnes, sacensības, tādēļ varbūt šodien vairs neizjūtu tik lielu vajadzību doties tālā ceļā. Cita lieta – tāpat vien iekāpt automašīnā un izbraukt nelielu līkumu brīvdienās uz Lietuvu vai Igauniju. Ceļojumus īpaši neplānoju, patīk izdomāt un braukt.

Kādi Jums agrāk bija sportiskie panākumi?

Esmu augusi sportiskā ģimenē. Jaunībā biju Latvijas peldēšanas izlasē, sporta meistarā kandidāte. Pēc tam šķēpmešanas trenere Valentīna Eiduka mani pārvilināja pie sevis, jo pie viņas jau trenējas mans vecākais brālis un māsa. Toreiz jaunākais brālis Kārlis tikai uzsāka hokejista gaitas, vēlāk kļūstot par slavenību "dzelzs vīru". Savukārt Sporta akadēmijā mans šķēpmešanas treneris bija Valentīns Mazzālītis – kādreizējais Jāņa Lūša treneris. Tā sanāk, ka man blakus bija izcili sportisti, treneri un personības Latvijas sportā! No viņiem varēju daudz ko iemācīties.

Kāds ir Jūsu novēlējums Biznesa augstskolai *Turība*?

Turībai ir vēl iespēja attīstīties, kļūstot par izcilu zinību centru, ko arī augstskolai novēlu! [Tu](#)

